

Nr 86

*Utlåtande i anledning av väckta motioner om ändrad lönegrads-
placering av vissa tjänster m. m.*

(5:e avd.)

Statsutskottet får härmed avge utlåtande i anledning av väckta motioner om ändrad lönegradsplacering av vissa tjänster. I samband härmed upptager utskottet jämväl två motioner av närbesläktad innebörd.

Redogörelse för motiveringen till de motionsvis framställda yrkandena lämnas i det följande under vederbörande punkter.

1:o) **Motioner om ändrad lönegradsplacering av gymnastiklärartjänsten vid universitetet i Uppsala.** I de likalydande motionerna I: 50 och II: 53, väckta den förra av herr *Osvald* och fru *Hamrin-Thorell* och den senare av herr *Munktell m. fl.*, har hemställts, att riksdagen måtte besluta att gymnastiklärartjänsten vid Uppsala universitet fr. o. m. den 1 juli 1955 placeras i lönegrad Ca 26 eller Ce 26.

Till stöd för ifrågavarande förslag anföres i motionen II: 53 följande.

Undervisningen och övningarna i gymnastik för de manliga studerandena vid Uppsala universitet handhas sedan början av seklet av en gymnastiklärare med en tjänstgöringstid av 15 timmar i veckan. Denna tjänst, som framvuxit ur den gamla exercitiemästarinstitutionen, hade från sin tillkomst karaktären av deltidstjänst. Med det starkt växande studentantalet och det ökade intresset för fysisk fostran framträdde under 1940-talet ett behov av en ökning av antalet övningsstimmar, i synnerhet för motionsgymnastik. Samtidigt framfördes från de studerande själva och från olika läroanstalter önskemål om att blivande lärare och lärarinnor skulle beredas möjlighet till sådan utbildning, som gjorde dem skickade att leda enklare gymnastikövningar vid folkhögskolor och därmed jämförliga läroanstalter, där i många fall fackutbildad personal på detta område saknas.

Bland universitetets petita till 1948 års riksdag upptogs med anledning av ovannämnda förhållande ett äskande, att gymnastiklärartjänsten vid universitetet måtte omorganiseras till en heltidstjänst i Ca 26 omfattande 28 veckotimmar enligt särskild plan. Framställningen lämnades utan åtgärd men upprepades 1949 och 1950. 1951 års riksdag beviljade medel till en tjänst i Cg 23. Med denna lönesättning uppstod svårigheter att besätta tjänsten med en tillräckligt kvalificerad kraft. Universitetet begärde därför hos kanslern för rikets universitet, att anstånd måtte beviljas med tillsättandet av den nya befattningen samt att på den gamla deltidstjänsten skulle förordnas gymnastikdirektören P. H. Öhman och att dennes avlöning skulle bestridas av medel, som ställts till förfogande

för tjänsten i Cg 23. Framställningen bifölls, och denna anordning har sedan dess varit i funktion. Samtidigt har varje år äskandet om en gymnastiklärartjänst i Ca 26 upptagits bland universitetets petita. Kanslern tillstyrkte hösten 1954 en tjänst i Ce 23, vilket även blev Kungl. Maj:ts proposition till årets riksdag.

Det synes emellertid uppenbart, att denna lönesättning måste vara för låg. Gymnastiklärarens uppgift är dock att handleda mogen universitetsungdom, vilket ställer högre krav på vederbörandes skicklighet, anpassningsförmåga och förmåga att skapa intresse och entusiasm för de frivilliga övningarna, om resultatet skall bli det avsedda, nämligen en välbehövlig förbättring av de studerandes fysiska fostran. Härtill kommer den betydelsefulla ledarutbildning, som ingår i tjänsten och som ställer speciella krav på vederbörandes pedagogiska förmåga. Det är visserligen möjligt att man med den föreslagna lönegradsplaceringen kan få formellt kompetenta tjänst innehavare, men fullt kvalificerade kan man svårigen erhålla, om tjänsten placeras i lägre lönegrad än den som universitetet begärt i sina petita.

Till den principiella motivering, som här ovan anförts för en högre lönesättning av tjänsten än den i statsverkspropositionen föreslagna, kan fogas vägande skäl av mer personlig art. Den gamla deltidstjänsten uppehålls som redan nämnts sedan nära fem år av gymnastikdirektören, kaptenen P. H. Öhman, ordinarie gymnastiklärare vid Uppsala högre allmänna läroverk. Från denna tjänst har han under tiden åtnjutit partiell ledighet. Öhman har under sin verksamhet vid universitetet visat sig synnerligen lämpad att leda universitetsungdomens övningar i gymnastik och fäktning, och dessa ha under hans skickliga, omdömesgilla och inspirerande ledning i ständigt stigande grad fångat de unga studenternas intresse. Det har därför varit de akademiska myndigheternas förhoppning att man som förste innehavare av gymnastiklärartjänsten i dess nya form som deltidstjänst skulle kunna påräkna denna erkända kapacitet. Blir emellertid lönesättningen icke högre än i Ce 23 kan man med bestämdhet utgå från att Öhman icke söker tjänsten, eftersom han redan har en tjänst i Ca 23 med mindre krävande arbetsuppgifter. Ej heller torde Öhman i fortsättningen vara villig att medverka i den provisoriska anordning, som han under de senaste åren räddat ur de akuta svårigheterna, eftersom denna för honom medför en arbetsbörda, som han i längden inte kan bära.

Över förevarande motioner har, efter därom gjord framställning, *statens lönenämnd* avgivit utlåtande och därvid anförts följande.

Den i årets statsverksproposition (VIII ht. s. 136) föreslagna lönegradsplaceringen för nu ifrågavarande tjänst (Ce 23) ansluter sig till gällande placering för ordinarie gymnastiklärartjänster vid de enligt lönenämndens mening i förevarande sammanhang närmast jämförliga undervisningsanstalterna, nämligen de högre allmänna läroverken. Med hänsyn härtill finner statens lönenämnd icke skäl tillstyrka bifall till motionerna.

Utskottet. Såsom i motionerna anföres har under senare tid årligen framförts förslag om uppflyttning från 23 till 26 lönegraden av gymnastiklärartjänsten vid Uppsala universitet, vilket förslag emellertid icke av Kungl. Maj:t beaktats. Av årets statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, s. 124, framgår att kanslern för rikets universitet ansett den ifrågavarande tjänsten böra placeras i 23 lönegraden, och statens lönenämnd har i sitt yttrande

över motionerna intagit i sak enahanda ståndpunkt. Under hänvisning till vad sålunda förekommit finner sig utskottet — under framhållande tillika av att motionärernas förslag innebär att tjänsten i fråga skulle placeras en lönegrad högre än gymnastiklärartjänst vid folkskoleseminarium, d. v. s. vid lärarutbildningsanstalt — icke kunna tillstyrka ifrågavarande motionsyrkande. Utskottet hemställer därför,

att motionerna I: 50 och II: 53 icke må av riksdagen bifallas.

2:o) Motioner angående omreglering av tjänsten som idrottslärare vid Uppsala universitet. I de likalydande motionerna I: 51 och II: 54, väckta den förra av herr *Osvald m. fl.* och den senare av herr *Munktell m. fl.*, har hemställts, att en tjänst som idrottslärare i Ce 26 inrättas vid Uppsala universitet.

Till stöd för ifrågavarande förslag anföres i motionen II: 54 följande.

Sedan den 1 januari 1937 finnes vid Uppsala universitet en befattning som idrottslärare. När tjänsten inrättades, hade en viss erfarenhet om behovet av tjänsten och om dess allmänna karaktär vunnits under de två år, som Uppsala studenters idrottsförening med stöd av olika akademiska och idrottsliga organisationer haft en person anställd, som lett och ansvarat för de studerandes vid universitetet fysiska fostran i idrottens form.

Tjänsten hade redan från början karaktären av heltidstjänst. Arbetsuppgifterna framgå av den instruktion, som tillkom vid tjänstens inrättande och som fortfarande gäller. Idrottslärarens uppgift är att verka för en sund fysisk fostran av de studerande vid Uppsala universitet. Sålunda åligger det honom bl. a. att leda ett flertal kurser i olika idrottsgrenar, omfattande såväl teoretiskt kunskapsmeddelande som praktiska tillämpningsövningar. Tyngdpunkten är lagd på utbildningen av de studerande, som i sin blivande gärning komma att verka som lärare och ledare för ungdom. Idrottsläraren skall därjämte — och detta är den icke minst viktiga arbetsuppgiften — intimt samarbeta med frivilliga idrottsorganisationer inom studentkåren och stödja dem i deras verksamhet.

Idrottsläraren förordnas av kanslern för rikets universitet för en tid av högst tre år i sänder. Tjänsten har karaktär av arvodestjänst. Det årliga arvodet är för närvarande 13 800 kronor.

När tjänsten inrättades för 18 år sedan, var det, med tanke på den förhållandevis korta erfarenhet, som fanns av dylik verksamhet, helt naturligt, att densamma gavs en mindre fast karaktär. Under de år som gått ha emellertid sådana erfarenheter vunnits, att det står klart för alla initierade, att idrottsläraren fyller en mycket betydelsefull uppgift. Särskilt värdefull har den del av verksamheten, som avser utbildningen av blivande lärare och lärarinnor, visat sig vara. Samma goda erfarenheter ha vunnits vid universiteten i Lund och i Göteborg och vid högskolorna i Stockholm, vid vilka läroanstalter idrottslärare under likartade betingelser varit verksamma sedan år 1941, 1948 och 1948 respektive. Det är således uppenbart, att här är fråga om en befattning, som kommer att bli bestående. En omprövning av tjänsteställningen bör därför snarast göras. För tjänst innehavaren innebär den nuvarande osäkra anställningsformen avsevärda olägenheter. Som arvodist har han ingen pensionsrätt och ej heller de övriga förmåner, som tillkomma befattningshavare, på vilka statens allmänna avlösningsreglemente är tillämpligt. Såväl ur allmän billighetssynpunkt som med

hänsyn till önskvärdheten av att till tjänsten erhålla och i densamma kunna behålla kvalificerade och lämpliga personer synes det väl motiverat att tjänsten erhåller en fastare karaktär. Ett stöd för denna uppfattning får man jämväl i kungörelsen av den 30 juni 1948 med tilläggsbestämmelser till statens allmänna avlöningsreglemente, där under § 3, anvisningar, mom. 3, myndigheterna erinras om att "arvodesbeställning bör i möjligaste mån undvikas och avvecklas för heltidsanställd person".

Fullgoda skäl synas föreligga för inrättandet av en Ca-tjänst. Den tänkbara invändningen, att en tjänstinnehavare vid en ålder, som ligger avsevärt under den vanliga pensionsåldern, av åldersskäl kan vara mindre väl skickad för de speciella arbetsuppgifter, som höra samman med befattningen, blir näppeligen hållbar, om man beaktar att minskad fysisk spänst och personlig färdighet väl uppväges av den ökade erfarenhet, som vinnes genom åren. En Ce-tjänst i lämplig lönegradsplacering skulle dock undandröja de största olägenheterna med nuvarande, i längden ohållbara, anordning. En lönesättning i 26 lönegraden, eller en lönegrad högre än vad gymnastiklärartjänsterna vid folkskoleseminarierna äro placerade i, ter sig välmotiverad med tanke på att det här är fråga om en högskoletjänst.

Nuvarande innehavare av tjänsten är idrottsläraren Bertil Åström, som innehåft förordnande på densamma sedan den 1 januari 1954. Nu gällande förordnande utgår den 31 december 1955. Åström, som är född år 1909, är gift och har två barn, har nedlagt ett synnerligen förtjänstfullt arbete under de år han uppehållit befattningen. Det borde vara en hederssak för det allmänna att denne skicklige idrottspedagog finge sina anställningsförhållanden ordnade på ett sätt, som bereder honom och hans familj det mått av trygghet, som snart sagt alla statstjänstemän åtnjuta.

Idrottslärartjänstens reglering efter ovan anförda linjer och med i stort sett samma motivering har varit föremål för petitum från universitetets sida åren 1953 och 1954. 1954 års framställning har varmt tillstyrkts av kanslern, men trots detta icke föranlett någon Kungl. Maj:ts proposition. Likaledes har inspektör för undervisningen i gymnastik och idrott vid landets universitet och högskolor i framställningar direkt till Kungl. Maj:t åren 1950, 1951, 1952, 1953 och 1954 hemställt om en reglering av idrottslärartjänsterna vid samtliga universitet och högskolor, likaledes utan resultat.

Över förevarande motioner har, efter därom gjord framställning, *statens lönenämnd* avgivit utlåtande och därvid förklarat sig intet ha att erinra mot att ifrågavarande arvodesbefattning göres till en extra ordinarie tjänst men icke kunnat tillstyrka att tjänsten placeras i högre lönegrad än den 23:e.

Utskottet. Ifrågavarande motionsyrkande innefattar *dels* krav på den nuvarande arvodestjänstens förändring till extra ordinarie tjänst, *dels* frågan om lönegradsplaceringen. Vad först angår frågan om tjänstens förändring till extra ordinarie — varmed bl. a. följer pensionsrätt — får utskottet framhålla att det i första hand bör ankomma på Kungl. Maj:t att taga ställning härtill. Utskottet — som vill erinra om att en idrottslärartjänst med samma arvode som den nu ifrågavarande, 13 800 kronor, finnes inrättad jämväl för de i Stockholm befintliga högskolorna — anser sig därför inte böra tillstyrka motionsyrkandet i denna del. Utskottet utgår emellertid ifrån att Kungl. Maj:t vid prövningen av nämnda spörsmål beaktar de i motionerna anförda synpunkterna, vid sidan av övriga på frågan inverkan omständigheter.

Beträffande tjänstens lönegradsplacering, om den förändras till extra ordinarie tjänst, får utskottet i detta sammanhang endast anföra, att utskottet inte kan tillstyrka den i motionerna föreslagna placeringen i 26 lönegraden.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att motionerna I: 51 och II: 54 icke må av riksdagen bifallas.

3:0) **Motioner om förbättrade löne- och anställningsvillkor för de ordinarie lärarna i hushållsgöromål och kvinnlig slöjd vid högre allmänna läroverket för flickor i Hälsingborg.** I de likalydande motionerna I: 52 och II: 57, väckta den förra av herr *Arrhén* och den senare av fröken *Karlsson*, har hemställts, att riksdagen måtte besluta att tillerkänna de ordinarie lärarna i hushållsgöromål och kvinnlig slöjd vid högre allmänna läroverket för flickor i Hälsingborg samma löne- och anställningsvillkor, som gäller för motsvarande tjänster vid praktisk realskola.

Till stöd för ifrågakvarande förslag anföres i motionen II: 57 följande.

Vid högre allmänna läroverket för flickor i Hälsingborg finnes inrättad inbyggd huslig linje med samma kunskapsfordringar som vid praktiska realskolor. Ämnena hushållsgöromål och sömnad är alltså examensämnen å den inbyggda husliga linjen. Sådan huslig linje finnes endast vid nämnda läroverk.

I praktisk realskola undervisas i ämnena hushållsgöromål och sömnad totalt respektive 19 och 15 veckotimmar under de år som undervisningen pågår. I klasserna 3⁴ och 4⁴ på den inbyggda husliga linjen vid högre allmänna läroverket för flickor i Hälsingborg undervisas i ämnet hushållsgöromål 16 veckotimmar (varav 3 veckotimmar i hemkunskap) och i ämnet sömnad 8 veckotimmar.

Beträffande undervisningen i ämnet hushållsgöromål och ämnet hemkunskap må anföras att undervisningen i dessa ämnen på den inbyggda husliga linjen disponerar 16 veckotimmar mot 19 veckotimmar i praktisk realskola. Vidare bör beaktas att undervisningen vid läroverket meddelas i klass 3⁴ och 4⁴ och vid praktisk realskola i klass 2, 3 och 4. Fordringarna i praktisk realexamen är desamma på denna inbyggda husliga linje som i praktisk realskola, varför arbetet måste bedrivas forcerat med hänsyn till den kortare tiden.

Då tjänstgöringen på den inbyggda husliga linjen i ämnet hushållsgöromål och ämnet hemkunskap vid läroverket utgör mer än hälften av full tjänstgöring förefaller det orimligt, att lönen skall vara densamma som lönen för tjänstgöring enbart i vanlig realskola. Vid detta läroverk utgår lönen f. n. efter Ca 18, men den kommer vid bifall till departementschefens förslag under åttonde huvudtiteln punkt 179 att höjas en lönegrad. I praktisk realskola utgår däremot lönen för motsvarande tjänst efter Ca 22.

Undervisningen i ämnet kvinnlig slöjd i de två lägsta klasserna vid läroverket ansluter sig till läroverkens timplaner. Det ligger emellertid i sakens natur, att undervisningen även i de två lägsta klasserna måste bli ytterligt forcerad med hänsyn till de elever, som önskar övergå å den inbyggda husliga linjen. Emedan eleverna å denna linje skall ha samma kunskaper som erfordras för examen vid praktisk realskola och tiden för examens

avläggande i båda fallen uppgår till fyra år, måste undervisningen för alla eleverna i klass 1⁴ och 2⁴ meddela dem tillräckliga grunder för arbetet i sömnad på den husliga linjen — ingen vet ju vilka av eleverna som kommer att gå på den husliga linjen. Skillnaden mellan undervisningen i sömnad i detta läroverks klass 1⁴ och 2⁴ och undervisningen på motsvarande stadium i praktisk realskola är sålunda minimal.

Vid denna jämförelse bör också betäckas att man vid undervisningen i klass 1⁴ och 2⁴ i läroverket disponerar sammanlagt 4 veckotimmar, medan motsvarande studier i praktisk realskola har 7 veckotimmar.

Det torde sålunda vara tvivelaktigt, om undervisningen i sömnad på realskolans lågstadium vid detta läroverk kan anses mindre krävande än motsvarande tjänstgöring i praktisk realskola. Lönegraden är emellertid f. n. Ca 16 i läroverk men kommer vid bifall till departementschefens förslag under åttonde huvudtiteln punkt 179 att höjas 2 lönegrader. I praktisk realskola avlönas däremot motsvarande tjänst efter Ca 22.

Med hänsyn till vad som ovan framhållits bör enligt min mening de lärare, som undervisa å den inbyggda husliga linjen vid högre allmänna läroverket för flickor i Hälsingborg, ordinarie lärarinnan i hushållsgöromål Karin Sjögren och ordinarie lärarinnan i kvinnlig slöjd Britta Lewerén, tillerkännas samma löne- och anställningsvillkor, som gäller för motsvarande lärare vid praktisk realskola.

Över förevarande motioner har, efter därom gjord framställning, *skolöverstyrelsen* avgivit utlåtande och härvid anfört följande.

Frågan om förbättrade löne- och anställningsvillkor för ifrågavarande lärare har nyligen varit föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Svenska facklärarförbundet anhöll sålunda hos Kungl. Maj:t, att lärare i hushållsgöromål och sömnad å den inbyggda husliga linjen vid ovannämnda läroverk måtte tillerkännas samma löne- och anställningsvillkor som motsvarande lärare vid praktiska kommunala realskolor. I utlåtande den 5 juli 1954 avstyrkte överstyrelsen den gjorda ansökningen. Genom beslut den 30 december 1954 fann Kungl. Maj:t ansökningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Under återopande av vad överstyrelsen i ovannämnda utlåtande anfört får överstyrelsen avstyrka bifall till det i förevarande motioner framställda yrkandet.

Det i förestående utlåtande omförmälda tidigare utlåtandet från skolöverstyrelsen är av följande lydelse:

Svenska facklärarförbundet återopar i sin skrivelse förhållandena vid de praktiska kommunala realskolorna. Vid dessa skolor förekommer ett antal ordinarie ämneslärartjänster i lönegrad Ca 22. Såsom underlag för *inrättande* av dessa tjänster medräknas *endast* lärartimmar i de *praktiska läroämnena* och icke i motsvarande övningsämnen. Däremot förekommer det av schematekniska skäl att en ordinarie ämneslärare i praktiskt läroämne kan få en del av sin undervisning i motsvarande övningsämne mot att någon övningslärare undervisar i det praktiska läroämnet, t. ex. om man vill låta två skolköksgrupper i samma klassavdelning ha lektion samtidigt och inte har mera än en lärare i det praktiska läroämnet, respektive övningsämnet.

Timantalet i de praktiska läroämnena räcker vid högre allmänna läroverket för flickor i Hälsingborg icke till hela tjänster. Elevantalet (10 i klass 4⁴ och 7 i klass 3⁴) räcker ej för delning i grupper, varför endast 16 timmar i hemkunskap och hushållsgöromål och 8 i sömnad finnes tillgäng-

liga. Enligt ovan nämnd praxis för de praktiska realskolorna saknas således ett tillfredsställande underlag för de föreslagna tjänsterna.

På grund av vad ovan anförts får överstyrelsen således avstyrka bifall till den av Svenska facklärarförbundet gjorda framställningen.

Utskottet. Av skolöverstyrelsens yttrande över de föreliggande motionerna framgår, att den däri väckta frågan nyligen varit föremål för Kungl. Maj:ts prövning på grund av en framställning från Svenska facklärarförbundet, vilken framställning Kungl. Maj:t genom beslut den 30 december 1954 funnit icke föranleda någon åtgärd. Skälet till denna ståndpunkt är enligt vad som framgår av handlingarna, att timantalet i de praktiska läroämnena vid den husliga linjen vid flickläroverket i Hälsingborg icke är tillräckligt för inrättande av hela tjänster i dylika läroämnena och att således organisatoriskt underlag f. n. saknas för en åtgärd i enlighet med motionsyrkandet. Under hänvisning härtill samt till vad skolöverstyrelsen anført kan utskottet inte tillstyrka nämnda yrkande. Utskottet hemställer därför,

att motionerna I: 52 och II: 57 icke må av riksdagen bifallas.

4:o) Motion angående ändrad tjänstebestämmelse och lönegrad för materialförvaltaren i lantbruksstyrelsen. I motionen II: 232 hemställer herrarna *Agerberg* och *Nihlfors*, att riksdagen måtte besluta, att tjänstebestämmelsen för materialförvaltaren i lantbruksstyrelsen ersättes med assistent å lantbruksstyrelsens kanslibyrå och att tjänsten placeras i 17 lönegraden och nuvarande tjänst innehavaren utan ansökningsförfarande erhåller densamma.

Till stöd för förslaget i fråga anför motionärerna följande.

I statsverkspropositionen till 1955 års riksdag IX ht återfinnes lantbruksstyrelsens anslagsäskande för budgetåret 1955/56.

Lantbruksstyrelsen har häri ånyo föreslagit uppflyttning av materialförvaltartjänsten hos styrelsen från lönegrad Ca 14 till Ca 17.

Styrelsen har anført, att med tjänsten förenade arbetsuppgifter väsentligt förändrats sedan den år 1948 lönegradsplacerades och understryker angelägenheten av att denna enligt styrelsens mening välmotiverade uppflyttning kommer till stånd.

Lantbruksstyrelsen har uppräknat arbetsuppgifter som åvilar materialförvaltaren i lantbruksstyrelsen, av vilka här må nämnas följande. Han skall företa föreskriven inventarieförteckning, förteckna och ordna biblioteks- och arkivsamlingarna samt förestå utlåningen därifrån, verkställa upphandling av inventarier och kontorsmateriel samt trycksaker för lantbruksstyrelsen och i viss utsträckning även för lantbruksnämnderna, granska och attestera räkningar avseende inventarier, materiel, litteratur, blanketter och dylikt, förestå distributionen av lantbruksstyrelsens publikationer och blanketter, anskaffa och distribuera trycksaker för samtliga byråer inom styrelsen.

Lantbruksstyrelsen har upplysningsvis meddelat, att arkivsamlingarna omfattar 1 800 löpmeter, bibliotekssamlingen 400 löpmeter och blankettyperna ca 400 st.

Lantbruksstyrelsen anför vidare: »Med hänsyn till arbetsuppgifternas beskaffenhet torde förvaltarens ansvar kunna sågas vara minst lika stort som det vilket åvilar tjänstemän i 17 lönegraden inom styrelsen.»

Lantbruksstyrelsen har tydligt motiverat sin framställning två år i följd, medan skälen för avslag inte motiverats.

Ovannämnda arbetsuppgifter sorterar under kanslibyrån och i huvudsak under kanslibyråchefens överinseende, varför en förändring av tjänstebestämmningen från materialförvaltare till assistent å kanslibyrån kan anses motiverad med hänsyn till att biblioteks- och arkivarbetet samt upphandlingen utgör den större gruppen av de åvilande arbetsuppgifterna.

Över förevarande motion har, efter därom gjord framställning, *statens lönenämnd* avgivit utlåtande och därvid anfört följande.

Kungl. Maj:t har genom remiss den 15 december 1954 anbefallt lönenämnden att avgiva utlåtande över en framställning från civilförvaltningens personalförbund angående lönegradsplacering av tjänsten som materialförvaltare hos pensionsstyrelsen. Nämnden har däröver tidigare denna dag avgivit utlåtande.

Under hänvisning till nämnda utlåtande får lönenämnden anföra att nämnden icke funnit skäl till uppflyttning i lönegrad av tjänsten som materialförvaltare hos lantbruksstyrelsen.

Det i förestående utlåtande omförmälda utlåtandet av lönenämnden har följande lydelse:

Civilförvaltningens personalförbund har i den remitterade framställningen — vilken i första hand åsyftar en undersökning av materialförvaltar-tjänsten hos pensionsstyrelsen — jämfört denna tjänst med motsvarande befattning vid riksförsäkringsanstalten. Sistnämnda befattning är placerad i 17:e lönegraden, medan materialförvaltartjänsten hos pensionsstyrelsen i likhet med materialförvaltartjänster i allmänhet är placerad i 14:e lönegraden.

Statens lönenämnd har för ärendets beredning inhämtat närmare upplysningar rörande arbetsuppgifter m. m. för ifrågavarande befattningshavare hos pensionsstyrelsen och riksförsäkringsanstalten. En delegation av nämnden har vidare, för att närmare taga del av förekommande arbetsuppgifter, besökt såväl nu nämnda ämbetsverk som ytterligare några myndigheter med särskilda materialförvaltartjänster, nämligen lantbruksstyrelsen, riksräkenskapsverket och Svea hovrätt.

Enligt vad härvid framkommit och såvitt lönenämnden kan bedöma intaga materialförvaltartjänsterna vid riksförsäkringsanstalten och pensionsstyrelsen i stort sett en organisatoriskt mera framskjuten ställning än de av nämnden i övrigt studerade tjänsterna. Enligt lönenämndens mening föreligger emellertid beträffande de båda förstnämnda tjänsterna inbördes en skillnad. Sålunda torde materialförvaltartjänsten vid riksförsäkringsanstalten med avseende på ansvar och befogenheter få anses något mera kvalificerad än motsvarande tjänst hos pensionsstyrelsen. Då likväl å andra sidan sistnämnda tjänst enligt lönenämndens mening mera överensstämmer med tjänsten hos riksförsäkringsanstalten än med övriga materialförvaltartjänster i 14:e lönegraden, vill lönenämnden icke motsätta sig att tjänsten placeras i 17:e lönegraden.

Utskottet. Av statens lönenämnds över motionen avgivna yttrande framgår, att lönenämnden på given anledning företagit en särskild undersök-

ning av arbetsuppgifterna på materialförvaltartjänsterna i Svea hovrätt, riksförsäkringsanstalten, pensionsstyrelsen, riksräkenskapsverket och lantbruksstyrelsen, att lönenämnden därvid kommit till det resultatet att tjänsterna såsom materialförvaltare i riksförsäkringsanstalten och pensionsstyrelsen är mera kvalificerade än de övriga tjänsterna samt att lönenämnden inte funnit skäl till uppflyttning i lönegrad av tjänsten som materialförvaltare i lantbruksstyrelsen. Under hänvisning till vad sålunda förekommit anser sig utskottet inte kunna tillstyrka det i förevarande motion framställda yrkandet. Utskottet hemställer därför,

att motionen II: 232 icke må av riksdagen bifallas.

5:o) **Motioner om förändring av en tjänst som förste expeditionsvakt vid lantbrukshögskolan till biblioteksvaktmästare och materialförvaltare.** I de likalydande motionerna I: 184 och II: 213, väckta den förra av herr *Osvald* och den senare av herr *Lundberg*, har hemställts, att riksdagen måtte besluta förändra en tjänst som förste expeditionsvakt i lönegrad 11 vid lantbrukshögskolan till biblioteksvaktmästare och materialförvaltare i lönegrad 14.

Till stöd för ifrågavarande förslag anföres i motionen II: 213 följande.

Vid lantbrukshögskolan finnes två tjänster som förste expeditionsvakt i lönegrad Ca 11. Den ena av dessa tjänster är placerad på högskolans bibliotek. I lärarkollegiets utredning av denna tjänst sägs den 13 oktober 1953 bl. a.: »I denna befattningshavares arbetsuppgifter ingår bl. a. uppställning av ny litteratur och återuppställning av återlämnad litteratur samt bindning. Samtliga dessa arbetsuppgifter äro av synnerligen kvalificerad natur, och det bör framhållas, att uppställningen av ny litteratur vid andra bibliotek i regel uppdrages åt utbildad bibliotekspersonal, vars arbete därefter granskas av överordnade. Den arbetsbörda som åvilar bibliotekspersonalen gör emellertid, att man måste förutsätta att här ifrågavarande befattningshavare skall kunna utföra detta arbete. Befattningshavaren måste därför äga stor förtrogenhet med samlingarna och dessutom vara synnerligen noggrann och ansvarskännande. Det åligger befattningshavaren därjämte att svara för högskolans och statens lantbruksförsöks centrala förråd och däröver föra lagerbokföring samt att ombesörja upphandling av tvätt- och rengöringsmedel m. m. Han ansvarar vidare för tvätt av samtliga institutioners handdukar och övriga persedlar. Då de arbetsuppgifter som åvila denna befattningshavare äro synnerligen ansvarsfulla och kvalificerade, synes det väl motiverat, att han placeras i lönegrad 14. I samband därmed bör befattningens benämning ändras till biblioteksvaktmästare och materialförvaltare.» Dessutom handhar tjänstinnehavaren högskolans post, däribland betydande värdepост, samt är förman för ett 30-tal städerskor.

Den nuvarande innehavaren av tjänsten har flerårig yrkesutbildning inom facket och fyller högt ställda fordringar på kompetens. Han har varit anställd i statstjänst sedan 1918, därav vid Ultuna från år 1926. Vid den år 1952 genomförda tjänsteförteckningsrevisionen blev tjänsten inte uppflyttad i lönegrad. I förevarande fall har sålunda någon reell prövning av tjänstens lönegradsplacering på grundval av de arbetsuppgifter som sammanhänger med tjänsten inte ägt rum, och lönegradsplaceringen har därför

blivit mycket otillfredsställande. En rättelse av dessa försummelser borde gjorts förr, då det icke kan anses tillfredsställande, att en välförtjänt och högt kvalificerad arbetskraft, som tillika varit i statstjänst i 37 år, skall vara i en lönegradsplacering, som inte motsvarar den stora arbetsprestation som utförs.

Över förevarande motioner har, efter därom gjord framställning, *statens lönenämnd* avgivit utlåtande och därvid anfört följande.

Med motionerna åsyftas, att en tjänst för förste expeditionsvakt i lönegraden Ca 11 vid lantbrukshögskolan skall förändras till tjänst för biblioteksvaktmästare och materialförvaltare i 14 lönegraden. Ifrågavarande tjänst i Ca 11 är placerad vid högskolans bibliotek. Den nuvarande innehavaren utför även vissa göromål med avseende å högskolans förråd av glödlampor, rengöringsmedel m. m. samt har tillsyn över städningsarbetet vid högskolan. För angivna arbetsuppgifter åtnjuter han emellertid särskild ersättning, varför de icke böra påverka tjänstens lönegradsplacering. Lönenämnden kan således icke tillstyrka en sådan förändring av tjänsten, som föreslås i motionerna. Däremot synas vissa skäl kunna anföras för att tjänsten — i likhet med vad som skett beträffande förste expeditionsvakts-tjänsten vid karolinska institutets bibliotek — med oförändrad benämning uppflyttas till 12 lönegraden.

Utskottet. Det i motionerna gjorda yrkandet om förändring av en tjänst som förste expeditionsvakt i 11 lönegraden vid lantbrukshögskolan till biblioteksvaktmästare och materialförvaltare i 14 lönegraden överensstämmer enligt vad utskottet inhämtat med ett av högskolans styrelse i annat sammanhang framfört förslag, vilket emellertid ej vunnit beaktande. Med hänsyn bl. a. till vad statens lönenämnd i sitt remissyttrande anfört finner sig utskottet inte kunna tillstyrka det ifrågavarande yrkandet.

Lönenämnden har ansett vissa skäl kunna anföras för att den ifrågavarande tjänsten med oförändrad benämning uppflyttas till 12 lönegraden. Utskottet, som inhämtat närmare upplysningar angående de med tjänsten förenade göromålen och de kvalifikationer som erfordras för dess skötande, har för sin del funnit sig sakna tillräckliga hållpunkter för att föreslå, att tjänsten — vars lönegradsplacering enligt vad utskottet inhämtat prövats i samband med den allmänna tjänsteförteckningsrevisionen — uppflyttas till 12 lönegraden. Med hänsyn till vad i ärendet upplysts angående den nuvarande tjänstinnehavarens särskilda kvalifikationer anser utskottet emellertid skäl tala för att en löneställning enligt 12 lönegraden beredes honom som personlig förmån. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att taga denna fråga under överbärande och meddela det beslut som kan befinnas påkallat.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 184 och II: 213, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet anfört.

6:o) Motion om utbyte av en tjänst som förste museivakt vid statens sjöhistoriska museum mot en rustmästartjänst. I motionen II: 311 hemställer herr *Lindberg*, att riksdagen måtte besluta, att en tjänst som förste museivakt i Ca 12 vid statens sjöhistoriska museum fr. o. m. budgetåret 1955/56 utbytes mot en tjänst som rustmästare i Ca 14.

Till stöd för ifrågavarande förslag anföres följande.

Vid statens sjöhistoriska museum finnes sedan 1935 anställd en förste museivakt i Ca 12. Museivaktpersonalen i övrigt består av en förste museivakt i Ca 10, två museivakter i Ce 10 och en museivakt (portvakt) i Cg 10.

Ifrågavarande förste museivakt i Ca 12 åligger att ansvara för ordningen i magasinlokaler inom och utom museibygnaden, att i förekommande fall utföra monterings- och reparationsarbeten beträffande utställningsföremålen, att inför museidirektören ansvara för vissa utställnings- och ombyggnadsarbeten samt att därvid uppgöra beräkningar av materialåtgång och kostnader, att fördela förekommande arbeten mellan vaktpersonalen samt övervaka deras tjänstgöring, att ansvara för in- och uppackning samt avsändning och mottagande av museiföremål, att dagligen företaga inspektionsronder i museets samlingar samt att övervaka städningar inom museets samtliga lokaler med undantag av pannrum, modellverkstad och konserveringsanstalt.

Till följd av en omfattande utveckling de senaste åren har museet utformats till en modern, vetenskapligt arbetande institution. Museet har närmast efter nationalmuseum den största besöksfrekvensen bland statliga museer i Stockholm. Inom museet pågår alltjämt betydande omändrings- och utvidgningsarbeten, vid vilka ifrågavarande befattningshavare till en del tjänstgör som arbetsledare. På innehavaren av tjänsten måste dessutom krav kunna ställas på hantverkskunnighet.

Av det anförda torde framgå, att förste museivakten fullgör åligganden, som måste anses gå utöver vad som kan erfordras av en förste museivakt. Erinras må, att vid närmast jämförliga museiinstitutioner, armémuseum och livrustkammaren, finns sedan länge rustmästarbefattningar. Det synes därför rättvist och billigt, att innehavaren av ifrågavarande tjänst i löneavseende ställas i paritet med motsvarande befattningshavare vid sistnämnda båda museer. Befattningen synes därför böra placeras i Ca 14 med benämningen rustmästare. Med hänsyn till det speciella verksamhetsområde, varom här är fråga, synes en dylik uppflyttning vara påkallad även av rekryteringskäl.

Över förevarande motion har, efter därom gjord framställning, *statens lönenämnd* avgivit utlåtande och därvid anført, att nämnden icke funnit tillräckliga skäl tillstyrka bifall till motionen.

Utskottet vill erinra om att lönegradsplaceringen av tjänsten som förste museivakt vid statens sjöhistoriska museum varit föremål för prövning i samband med den allmänna tjänsteförteckningsrevisionen, i det att tjänsten uppflyttats från Ca 11 till Ca 12 (jfr prop. 1952: 241). Den i motionen framförda frågan om tjänstens förändring till rustmästartjänst i Ca 14 har varit föremål för prövning under budgetarbetet hösten 1954; härvid har, enligt vad utskottet inhämtat, tillräckliga skäl ej ansetts föreligga för ifrå-

gavarande förändring med utgångspunkt från arbetsuppgifterna. Med hänsyn härtill och under hänvisning jämväl till vad statens lönenämnd anfört anser sig utskottet icke kunna tillstyrka motionen. Utskottet hemställer, att motionen II: 311 icke må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 19 april 1955

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Karl Andersson, Ohlon, Iwar Andersson, Leander, fröken Andersson, herrar Pålsson, Hesselbom, Sundelin, Gustaf Andersson, Einar Persson, Alfred Nilsson, Thun, Erik Svedberg, Nils Theodor Larsson och Rikard Svensson; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Bergström, Andersson i Malmö, Lindholm, Eriksson i Sandby, Svensson i Ljungskile, Åkerström, Hoppe, Staxäng, Johansson i Mysinge, Petterson i Degerfors, Widén, Onsjö, Löfroth och fröken Ager.